ปัจจัยที่มีผลต่อการขายน้ำยางสดและยางแผ่นของเกษตรกร ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิฑูร อินทมณี[1] ,ยุพินพรรณ ศิริวัธนนุกูล[2]
เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา[3], ยุทธนา ศิริวัธนนุกูล[4]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน 3 ลักษณะที่มีผลต่อการขายน้ำยางสดและยางแผ่น ปัจจัยดังกล่าวคือ ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายแล้วเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรจาก 3 หมู่บ้าน จำนวน 200 คน เป็นเกษตรกรที่ขายน้ำยางสด 100 คน และเกษตรกรที่ขายยางแผ่น 100 คน

การทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ พบว่าเกษตรกรที่ขายน้ำยางสด และยางแผ่นเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีน้อยกว่า แต่ระดับการศึกษาจะสูงกว่า ในขณะเดียวกันมีจำนวนบุตรและการใช้แรงงานที่น้อยกว่า โดยที่มีการให้ความสำคัญแหล่งที่มาข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน และปริมาณผลผลิตจากยางของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจะน้อยกว่า อาจมีสาเหตุมาจากขนาดเนื้อที่ถือครองน้อยกว่า ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานแต่ไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติในเรื่องของรายได้ของครอบครัว สภาพการมีหนี้สินและระยะทางจากสวนไปจุดรับซื้อ

จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า มีปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ บางประการ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร และการใช้แรงงาน การให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร

---

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
[2] Ph.D. (Development Education, Rural) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
[3] M.Agr.Sc. รองศาสตราจารย์ ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
[4] Ph.D. (Animal Nutrition) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปริมาณผลผลิตของยาง และขนาดเนื้อที่ถือครอง มีผลต่อการขายน้ำยางสดและยางแผ่น ทั้งนี้ปัจจัยดังกล่าวสามารถนำมาเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรไว้ใช้วางแผนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆเพื่อการปรับปรุงคุณภาพน้ำยางสดและยางแผ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกร เช่น ควรสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับโรงงานยางแผ่นแห้งให้กับเกษตรกรเพศชายที่ขายน้ำยางสด สำหรับเพศหญิงควรให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นก่อนนำไปขาย ในด้านอายุเกษตรกรที่มีอายุน้อยซึ่งขายน้ำยางสดควรฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชผักพืชไร่ การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น และเกษตรกรที่มีอายุมากที่ขายยางแผ่น ควรสนับสนุนกิจกรรมในครัวเรือน เช่น การทำหัตถกรรม เป็นต้น ในทำนองเดียวกันเกษตรกรที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่ขายน้ำยางสด และเกษตรกรที่มีการศึกษาต่ำจะขายยางแผ่น ดังนั้น ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสภาพน้ำยางสดและปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น

ทางด้านจำนวนบุตรและการใช้แรงงาน พบว่าจะมีแรงงานว่างหลังจากดำเนินกิจกรรมแล้ว หน่วยงานของรัฐควรจัดทำแผนและโครงการต่าง ๆมารองรับ เช่น โครงการเลี้ยงไก่เนื้อหรือไก่ไข่ในสวนยาง โครงการทำดอกไม้จากใบยางพารา เป็นต้น สำหรับการให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและยางแผ่น ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับพ่อค้า เพราะฉะนั้น หน่วยงานของรัฐควรจัดอบรมและประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าใจถึงแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อผลประโยชน์ของเกษตรกรเอง ในส่วนของปริมาณผลผลิตของยางและขนาดเนื้อที่ถือครอง พบว่า เกษตรกรที่มีปริมาณผลผลิตของยางและขนาดเนื้อที่ถือครองมากจะขายยางแผ่น ดังนั้นหน่วยงานของรัฐควรสนับสนุนโรงงานแปรรูปน้ำยางสดเป็นยางแผ่นอบแห้งและโรงงานยางแผ่นรมควัน รวมไปถึงการตลาด ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีผล การขายน้ำยางสด การขายยางแผ่น

Factors Affecting the Sales of Rubber Latex and Rubber Sheets of Farmers in Tambon Prik, Amphoe Thungyai, Changwat Nakhon Si Thammarat

Vitoon Intamanee[1], Yupinphan Siriwathananukul[2]
Kriengsak Pattamarakha[3], Yuthana Siriwathananukul[4]

Abstract

The study aimed to examine the fundamental factors affecting the sales of rubber latex and rubber sheets in 3 main aspects : social, economic and physical characteristics. The data collection had been done by random interviewing of 200 farmers. Of these 200 farmers are 100 farmers who sold rubber in form of latex while the other 100 sold rubber sheets.

The statistical result showed that there were more male farmers than female, and generally the farmers who sold rubber latex were younger, and had higher qualifications. They also had fewer children and used less labour. The production gained by the farmers who sold rubber latex was less as it was possible that the size of the properties they own was smaller.

There was no statistical significance in the annual income, debts, and the distances between rubber plantations to the markets.

The study indicates that crucial factors include social, economic, and also some physical aspects such as sexes, age, educational backgrounds, number of children and labour.

[1]Graduate Student in Agricultural Development; Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla University
[2]Ph.D. (Development Education, Rural); Assistant Professor, Department of Agricultural Development, Faculty of Natural Resources; Prince of Songkla University
[3]M.Agr.Sc.; Associate Professor, Department of Agricultural Development, Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla University
[4]Ph.D. (Animal Nutrition); Assistant Professor, Department of Animal Science, Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla University

Sources of information, amount of rubber yields, and the size of rubber plantation influence the sale of rubber latex and rubber sheets. However, these factors are significant sources of information for the agricultural extension authorities to plan the necessary activities useful for the improvement of rubber latex and rubber sheets in order to meet the demands of the market and the living standards of the farmers. For example, they should support the male farmers who sell rubber latex to get involved with air-dried sheet plant as they are stronger and more active, while female farmers should be provided with the knowledge in improving quality of rubber latex to earn their additional incomes from other agricultural activities such as growing vegetables or field crops, and keeping domestic animals; and finally older farmers who sell rubber sheets should be supported to find other minor work such as handycrafts. Moreover, it is important to provide the training on the methods of controlling the rubber latex quality and the methods of improving the rubber sheet quality to the farmers.

Since the farmers are free after finishing the rubber-production processes, the concerned authorities should prepare for these farmers plans or projects such as raising broilers or layers in rubber plantation, making dried flowers from rubber leaves. As the local retailers are regarded as the most important source of information, the concerned authorities should publicize to the farmers the importance of other sources of information, especially those from public sectors. The study also reveals that those who gain the lower yields and own the small pieces of land usually sell their products in the form of rubber latex while those who obtain higher yields and own bigger plantations usually sell their products as rubber sheets. As a result, the concerned authorities should support the constructions of air-dried sheets and ribbed smoked sheet plants. In addition to this, the marketing should be taken into account so that the farmers can obtain the highest benefits.

Key Words : factor affecting, rubber latex sales, rubber sheet sales

ปัจจัยที่มีผลต่อการขายน้ำยางสดและยางแผ่นของเกษตรกร ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิฑูร อินทมณี, ยุพินพรรณ ศิริวัธนนุกูล
เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา, ยุทธนา ศิริวัธนนุกูล

บทนำ

ยางพารานับว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของประเทศชนิดหนึ่ง สนธยา ศรีธรรมา (2536: 5-10) ได้สรุปไว้ว่า ในปี 2535 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพารา จำนวน 11.2 ล้านไร่ พื้นที่ปลูกยางส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ จำนวน 9.7 ล้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 14 จังหวัด คือ สงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ตรัง นราธิวาส ยะลา กระบี่ พังงา พัทลุง ปัตตานี สตูล ชุมพร ภูเก็ต และระนอง โดยเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ปลูกเป็นอันดับสองของภาคใต้ รองจากจังหวัดสงขลา จากการสำรวจของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช (2537 : 1) พบว่ามีพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมดจำนวน 1,054,258 ไร่ และเป็นพื้นที่ที่ให้ผลผลิตแล้วจำนวน 202,761.98 ตัน รวมเป็นมูลค่าประมาณ 3,621.33 ล้านบาท โดยเฉพาะอำเภอทุ่งใหญ่ ที่ตำบลปริกมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวน 34,043 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราจำนวน 27,807 ไร่ หรือประมาณ 82% ให้ผลผลิตแล้วจำนวน 25,668 ไร่ มีผลผลิตจำนวน 6,673.68 ตัน คิดเป็นมูลค่า 125.11 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าการผลิตยางพารามีความสำคัญต่อเกษตรกรตำบลปริกมากเพราะเกษตรกรยึดเป็นอาชีพหลักในการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว แต่การผลิตของเกษตรกรก็ยังมีปัญหาการผลิต คือ เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในการรักษาสภาพน้ำยางสดและขาดความรู้ความเข้าใจในการปรับปรุงคุณภาพโดยเฉพาะการรักษาความสะอาดทุกขั้นตอน ตั้งแต่ถ้วยรองรับน้ำยาง ภาชนะเก็บน้ำยาง โรงเรือนทำยางแผ่น และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ตาก

ด้วยเหตุนี้ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกรดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบดูว่าปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพใดที่มีผลต่อการขายน้ำยางสดและยางแผ่นของเกษตรกร และผลที่ได้จากการศึกษานี้จะใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและวางแผนการผลิตตลอดจนถึงการขายให้เกษตรกรในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ ของเกษตรกรผู้ขายน้ำยางสดและยางแผ่นในตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัด

นครศรีธรรมราช

2. เปรียบเทียบปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพที่มีผลต่อการขายน้ำยางสดและยางแผ่น

3. ศึกษาสภาพปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการขายน้ำยางสดและยางแผ่น

การตรวจเอกสาร

การขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นของเกษตรกรอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆดังนี้

1. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1.1 เพศ บดี นพวงศ์ ณ อยุธยา (2533 : 237-239) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของเจ้าของสวนยางสงเคราะห์ที่มีต่อหลักการปฏิบัติการปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ดีในจังหวัดระยอง พบว่าเจ้าของสวนยางสงเคราะห์ที่ยอมรับการปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ดี ส่วนใหญ่เป็นชาย ซึ่งสอดคล้องกับวณี (บางประภา) ธิติประเสริฐ (2533 : 87) ซึ่งพบว่าผู้ชายมักจะเป็นผู้นำในการตัดสินใจมากกว่าผู้หญิง เพราะมีบทบาทหลักในการติดต่อกับบุคคลภายนอก การประชุมหมู่บ้านรวมไปถึงงานที่เป็นเทคนิคสมัยใหม่

1.2 อายุ การศึกษาของคณิต มานพพงศ์ (2518 : 56) พบว่าเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันจะยอมรับวิทยาการแผนใหม่แตกต่างกันด้วย กล่าวคือเกษตรกรที่มีอายุมากจะยอมรับเอาวิทยาการแผนใหม่มาใช้น้อยกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุเทพ รัตนพันธ์, จรัล ชูรักษ์ และสมยศ สุวิทยาภรณ์ (2527 : 15) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการรวมกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยางของเกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อยจะยอมรับการรวมกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยางมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุมาก

1.3 ระดับการศึกษา ชัยรัตน์ ศิริเจริญ (2530 : 21) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาวะการผลิตยางพาราของชาวสวนยางพื้นการสงเคราะห์ จังหวัดจันทบุรี พบว่าชาวสวนยางส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นระดับการศึกษาต่ำ อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการยอมรับหรือเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตยางพารา เช่นเดียวกับธวัชชัย นาคะบุตร (2525 : 110-112) พบว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาสูงจะยอมรับการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมในการปลูกข้าวมากกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาต่ำ

1.4 จำนวนบุตร จากการศึกษาของศรีสอางค์ ศรีอรุโณทัย (2521 : 19) เกี่ยวกับความแตกต่างทางสภาพเศรษฐสังคมของเกษตรกรรายย่อยที่มีการใช้และไม่ใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร ในเขตโครงการเกษตรชลประทานลำพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเกษตรกรมีบุตรเฉลี่ย 4 คนต่อครัวเรือน และมุ่งหวังจะให้บุตรประกอบอาชีพทำนา เพื่อใช้แรงงานทางการเกษตร

1.5 การใช้แรงงาน นันทิกา ทิพยกุล, สุจริต พรหมเดช และฉกรรจ์ แสงรักษาวงศ์ (2536 : 28) พบว่าเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นส่วนใหญ่จะกรีดยางด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับบดี นพวงศ์ ณ อยุธยา (2533 : 237) พบว่าไม่มีการจ้างแรงงานในการทำสวนยางพันสงเคราะห์ของ

จังหวัดระยองแต่อย่างใด

1.6 การให้ความสำคัญของแหล่งที่มาข้อมูลข่าวสาร คณิต มานพพงศ์ (2518 : 47) ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง หมู่ที่ 2 ตำบลนาบอน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะยอมรับในการปลูกยางพันธุ์ดี ซึ่งมีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเป็นผู้แนะนำ แต่อารีย์ นนทประพันธกร (2533 : 122) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานบางประการที่มีผลต่อการผลิตทางการเกษตรในบริเวณศูนย์ห้วยฮ่องไคร้ พบว่าเกษตรกรในหมู่บ้านแม่ฮ่องไคร้ ได้รับแหล่งของข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ เพื่อนบ้าน และสื่อมวลชน

1.7 รายได้ของครอบครัว สุเทพ รัตนพันธ์, จรัล ชูรักษ์ และ สมยศ สุวิทยาภรณ์ (2527 : 28) พบว่าเกษตรกรที่มีรายได้มากในจังหวัดพัทลุง มีการยอมรับการรวมกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น และขายยางมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้น้อย สำหรับคณิต มานพพงศ์ (2518 : 62) พบว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูง และมีการศึกษาสูงมีแนวโน้มติดต่อกับหน่วยส่งเสริมเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ

1.8 ปริมาณผลผลิตของยาง คณิต มานพพงศ์ (2518 : 56) พบว่าการที่ผลผลิตของยางของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง หมู่ที่ 2 ตำบลนาบอน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช สูงขึ้นเพราะเกษตรกรยอมรับเอาวิทยาการแผนใหม่มาใช้

1.9 สภาพการมีหนี้สิน พีระพันธ์ แสงใส (2535 : 97) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ปุ๋ยเคมีในสวนยางพาราของเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดสตูล พบว่าเกษตรกรที่มีหนี้สินมากมีการใช้ปุ๋ยเคมีร้อยละ 90.30 ขณะที่เกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินมีการใช้ปุ๋ยเคมีเพียงร้อยละ 60.60 ซึ่งสอดคล้องกับศรีสอางค์ ครีอรุโณทัย (2521 : 33) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างทางสภาพเศรษฐสังคมของเกษตรกรรายย่อยที่มีการใช้และไม่ใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรในเขตโครงการเกษตรชลประทานลำพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเกษตรกรที่ยอมรับการใช้ปุ๋ยเคมีและยาป้องกันกำจัดแมลงจะมีการกู้เงินจากนายทุนเพิ่มขึ้นทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้น

2. ด้านกายภาพ

2.1 ขนาดเนื้อที่ถือครอง ชัยรัตน์ ศิริเจริญ (2530 : 23) พบว่าชาวสวนยางจังหวัดจันทบุรีเกือบทั้งหมดร้อยละ 93.64 มีเนื้อที่ถือครองเฉลี่ย 15.14 ไร่ ซึ่งแสดงว่าสวนยางส่วนใหญ่เป็นสวนยางขนาดเล็ก ดังนั้นการผลิตยางพาราเป็นการผลิตโดยชาวสวนยางรายย่อยมากกว่าการผลิตโดยชาวสวนยางรายใหญ่

2.2 การมีแหล่งน้ำ วรพล จันทร์งาม (2531 : 107) ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการอาชีพเสริมของประชากรอพยพตามสภาพแวดล้อมในโครงการเขื่อนเชี่ยวหลานจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าปัญหาที่เกษตรกรประสบในการประกอบอาชีพการทำสวนยางในปัจจุบัน คือแหล่งน้ำไม่เพียงพอ

2.3 ระยะทางจากสวนไปยังจุดรับซื้อ จากการศึกษาของวรพล จันทร์งาม (2531 : 107) พบว่าการขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไปขายที่ตลาดเกษตรกรขนส่งผลผลิตเองเนื่องมาจากมียานพาหนะเป็นของตนเอง

แบบจำลองการศึกษา

ได้กำหนดแนวความคิดจากการตรวจเอกสารออกมาเป็นแบบจำลอง โดยกำหนดปัจจัยของกลุ่มตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระอันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร การใช้แรงงาน การให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร รายได้ของครอบครัว ปริมาณผลผลิตจากยาง และสถาพการมีหนี้สิน

2. ปัจจัยทางด้านกายภาพ คือ ขนาดเนื้อถือครอง การมีแหล่งน้ำ และระยะทางจากสวนไปจุดรับซื้อ

กลุ่มตัวแปรอิสระทั้ง 2 กลุ่มที่กล่าวมามีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรตาม คือการขายน้ำยางสดและการขายยางแผ่น

วิธีการศึกษา

1. การเลือกสถานที่ทำการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นสถานที่ทำการวิจัย เนื่องจากเป็นตำบลที่มีเกษตรกรขายน้ำยางสดและยางแผ่นมากที่สุด โดยการเลือกพื้นที่เพียง 3 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีเกษตรกรขายน้ำยางสดและยางแผ่นกระจายอยู่หนาแน่น ได้แก่ หมู่ที่ 2 บ้านหัวควน มีเกษตรกรขายน้ำยางสด 93 ครัวเรือน เกษตรกรที่ขายยางแผ่น 184 ครัวเรือน หมู่ที่ 5 บ้านสระนางมโนราห์ มีเกษตรกรขายน้ำยางสด 54 ครัวเรือน เกษตรกรที่ขายยางแผ่น 239 ครัวเรือน และหมู่ที่ 7 บ้านควนลำภู มีเกษตรกรขายน้ำยางสด 47 ครัวเรือน หมู่ที่ 5 บ้านสระนางมโนราห์ มีเกษตรกรขายน้ำยางสด 54 ครัวเรือน เกษตรกรที่ขายยางแผ่น 239 ครัวเรือนและหมู่ที่7บ้านควนลำภู มีเกษตรกรขายน้ำยางสด 47 ครัวเรือน เกษตรกรที่ขายยางแผ่น 196 ครัวเรือน รวมเกษตรกรขายน้ำยางสดทั้ง 3 หมู่บ้าน 194 ครัวเรือน และเกษตรกรที่ขายยางแผ่น 619 ครัวเรือน จากครัวเรือนเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและยางแผ่นทั้งหมด 813 ครัวเรือน

2. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกตัวอย่างจากประชากรของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นอย่างละ 100 ครัวเรือน โดยกำหนดให้ประชากรตัวอย่างทั้งสองที่ได้รับการคัดเลือกมาจากหมู่บ้านเดียวกันมีจำนวนเท่ากัน (ทั้งนี้เนื่องมาจากแต่ละหมู่บ้านที่ศึกษามีจำนวนจุดรับซื้อน้ำยางสดแตกต่างกัน อีกทั้งแตกต่างตามสภาพการแบ่งเขตหมู่บ้าน) และกำหนดให้สุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้ขายน้ำยางสดเป็นกลุ่มแรก โดยให้หมู่บ้านที่มีประชากรมากได้รับการคัดเลือกเป็นตัวอย่างมาก หมู่บ้านที่มีประชากรน้อยได้รับการคัดเลือกเป็นตัวอย่างน้อยแต่ ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่า 30 ครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน นั้นจึงสุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้ขายยางแผ่น โดยตัวอย่างที่สุ่มมาของผู้ขายยางแผ่น

มีจำนวนตัวอย่างเท่ากับจำนวนตัวอย่างของผู้ขายน้ำยางสดในหมู่บ้านเดียวกัน การคัดเลือกประชากรตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) คือ วิธีการจับฉลากผลการสุ่มแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

หมู่บ้าน	กลุ่มขายน้ำยางสด		กลุ่มขายยางแผ่น	
	ประชากร (คน)	ตัวอย่าง (คน)	ประชากร (คน)	ตัวอย่าง (คน)
2	93	40	184	40
5	54	30	239	30
7	47	30	196	30
รวม	194	100	619	100

3. **วิธีการในการรวบรวมข้อมูล** รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตและการจัดทำแบบสัมภาษณ์

4. **การสร้างแบบสอบถามและการสัมภาษณ์** การทำแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมลักษณะคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบและคำถามที่ให้ผู้ตอบมีอิสระในการให้คำตอบและแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านสังคมเศรษฐกิจและกายภาพและได้ทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย แบ่งเป็นเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจำนวน 10 ราย และเกษตรกรที่ขายยางแผ่นจำนวน 10 ราย โดยดำเนินการทดสอบแบบสอบถามในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2537 หลังจากนั้นจึงได้นำสภาพปัญหาที่พบจากการทดสอบแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้รวบรวมข้อมูลจริง

5. **การรวบรวมข้อมูล** เมื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว เริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม จนถึงเดือน พฤษภาคม 2537 ซึ่งมีผู้ช่วยในการเก็บข้อมูลจำนวน 2 คน โดยเริ่มเก็บข้อมูลของหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 จากเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจนแล้วเสร็จ จึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ขายยางแผ่น ซึ่งเริ่มจากหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 ตามลำดับจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มจำนวน 200 ตัวอย่างโดยครบถ้วน

6. **ขอบเขตการศึกษา** การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตเอาไว้ คือ กลุ่มเกษตรกรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจะต้องเป็นเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน

7. **ตัวแปร** ตัวแปรที่กำหนดในการศึกษานี้มีดังนี้

7.1 เพศ หมายถึง เพศหญิงและเพศชายที่ขายน้ำยางสดหรือยางแผ่น

7.2 อายุ หมายถึง จำนวนปีของอายุที่แท้จริงของเกษตรกร

7.3 เกษตรกร หมายถึง เจ้าของสวนยางผู้ทำสวนยางและมีสิทธิ์ได้รับผลผลิตจากต้นยางในสวนยางที่ทำนั้น

7.4 น้ำยางสด หมายถึง น้ำยางที่กรีดได้จากต้นยางพาราโดยยังมิได้ผ่านกระบวนการใด ๆมีลักษณะเป็นของเหลวสีขาว หรือสีครีมอยู่ในสถานะสารแขวนลอย มีความถ่วงจำเพาะหรือความหนาแน่นประมาณ 0.98

7.5 ยางแผ่น หมายถึง ยางแผ่นดิบที่ผลิตขึ้นโดยเกษตรกรชาวสวนยางโดยตรง ยังไม่ผ่านการรมควันหรือกระบวนการใด ๆทั้งสิ้น

7.6 พันธุ์ส่งเสริม หมายถึง พันธุ์ยางที่กรมวิชาการเกษตรได้ทำการทดลองแล้วและประกาศรับรองพันธุ์เพื่อแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก

7.7 ระดับการศึกษา หมายถึง จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการตามหลักสูตรที่ทางราชการกำหนด

7.8 การใช้แรงงาน หมายถึง จำนวนคนในครอบครัวที่ใช้แรงงานในการช่วยเหลือกิจกรรมในการขายน้ำยางสดหรือยางแผ่นอย่างต่อเนื่อง

7.9 การให้ความสำคัญของแหล่งที่มาข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆจากแหล่งต่าง ๆที่คิดว่ามีความสำคัญต่อเกษตรกรเอง

7.10 รายได้ของครอบครัว หมายถึง จำนวนเงินทั้งหมดที่ได้จากการประกอบอาชีพในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา

7.11 ปริมาณผลผลิตของยาง หมายถึง จำนวนน้ำยางทั้งหมดที่ได้รับต่อวัน

7.12 สภาพการมีหนี้สิน หมายถึง จำนวนเงินทั้งหมดที่เกิดจากการนำไปใช้ในการผลิตทางภาคเกษตรและนอกภาคการเกษตร

7.13 ขนาดเนื้อที่ถือครอง หมายถึง จำนวนที่ดินของตนเองที่ใช้ในการผลิตยาง

7.14 การมีแหล่งน้ำ หมายถึง แหล่งน้ำที่สามารถนำมาใช้ประกอบในการทำยางแผ่นและขายน้ำยางสด

7.15 ระยะทางจากสวนไปจุดรับซื้อ หมายถึง ระยะทางที่เกษตรกรใช้ในการขนส่งผลผลิตไปจุดรับซื้อหรือตลาดรับซื้อ

8. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ใช้โปรแกรม SPSS ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

8.1 ข้อมูลทั่วไปทางด้านสังคมเศรษฐกิจและกายภาพของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่น ใช้ค่าสถิติร้อยละ (percentage)และค่าเฉลี่ย (arithmetic mean)

8.2 ข้อมูลด้านสังคมเศรษฐกิจและกายภาพของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสด และขายยางแผ่น ใช้ไคสแควร์ (Chi-Square) เพื่อทดสอบหาความ

สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ที่อยู่ในเชิงคุณภาพ (quality) เกี่ยวกับการขายน้ำยางสดและยางแผ่น โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 และ 0.01

ผลการศึกษาและวิจารณ์

1. ลักษณะด้านสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพของเกษตรกร

1.1 ด้านสังคม จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรเพศชาย โดยมีอายุเฉลี่ย 43.5 ปี ซึ่งมีเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีอายุเฉลี่ย 39.7 ปี และเกษตรกรที่ขายยางแผ่นมีอายุเฉลี่ย 47.4 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถม 4 โดยมีจำนวนบุตรที่แตกต่างกัน คือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีจำนวนบุตรเฉลี่ย 2.7 คนในขณะที่เกษตรกรที่ขายยางแผ่นมีจำนวนบุตรเฉลี่ย 3.4 คน จึงทำให้มีการใช้แรงงานที่ไม่เท่าเทียมกัน คือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีการใช้แรงงานเฉลี่ย 2.2 คน และเกษตรกรที่ขายยางแผ่นมีการใช้แรงงานเฉลี่ย 2.6 คน ซึ่งมีมากกว่าการใช้แรงงานของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสด แต่ส่วนใหญ่ไม่มีการจ้างแรงงาน ในส่วนของการให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร พบว่าเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจะให้ความสำคัญกับพ่อค้าในหมู่บ้านร้อยละ 75.0 ในขณะที่เกษตรกรที่ขายยางแผ่นจะให้ความสำคัญกับพ่อค้าในตลาดร้อยละ 49.0 เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.0 ไม่เคยติดต่อสำนักงานเกษตรอำเภอ และร้อยละ 70.0 ไม่เคยติดต่อสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง(ดูตาราง 2 ประกอบ)

ตาราง 2 ลักษณะโดยทั่วไปของปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสด และยางแผ่น

	ประเภทของเกษตรกร			
	ขายน้ำยางสด (จำนวน 100 คน)	ขายยางแผ่น (จำนวน 100 คน)	จำนวนทั้งหมด (จำนวน 200 คน)	
	ร้อยละ	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	85.0	66.0	151	75.5
หญิง	15.0	34.0	49	24.5
อายุ				
35 ปีและต่ำกว่า	44.0	13.0	57	28.5
36-50 ปี	38.0	47.0	85	42.5
มากกว่า 50 ปี	18.0	40.0	58	29.0
เฉลี่ย (ปี)	39.7	47.4	3.5	-
ระดับการศึกษา				
ป.4 และต่ำกว่า	68.0	83.0	151	75.5
ป.5 - ม.3	16.0	11.0	27	13.5
สูงกว่า ม.3	16.0	6.0	22	11.0

ตาราง 2 (ต่อ)

	ประเภทของเกษตรกร			
	ขายน้ำยางสด (จำนวน 100 คน)	ขายยางแผ่น (จำนวน 100 คน)	จำนวนทั้งหมด (จำนวน 200 คน)	
	ร้อยละ	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
จำนวนบุตร				
1-2 คน	55.0	30.0	85	42.5
3-5 คน	38.0	61.0	99	49.5
มากกว่า 5 คน	7.0	9.0	16	8.0
เฉลี่ย (คน)	2.7	3.4	3.1	-
การใช้แรงงาน				
1-2 คน	79.0	69.0	148	74.0
3-4 คน	21.0	25.0	46	23.0
มากกว่า 4 คน	-	6.0	6	3.0
เฉลี่ย (คน)	2.2	2.6	2.4	-
การให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร				
พนักงานกองทุนฯ	5.0	21.0	26	13.0
เพื่อนบ้าน	2.0	11.0	13	6.5
พ่อค้าในหมู่บ้าน	75.0	-	75	37.5
สื่อมวลชน	18.0	19.0	37	18.5
พ่อค้าในตลาด	-	49.0	49	24.5
การติดต่อกับสำนักงานเกษตรอำเภอ				
เคย	8.0	16.0	24	12.0
ไม่เคย	92.0	84.0	176	88.0
การติดต่อกับสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง				
เคย	26.0	34.0	60	30.0
ไม่เคย	74.0	66.0	140	70.0

1.2 ด้านเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ การทำสวนยาง ซึ่งมีรายได้ของครอบครัวที่ได้จากอาชีพหลักและอาชีพรองอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีรายได้ของครอบครัว เฉลี่ย 40,136 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และเกษตรกรที่ขายยางแผ่นมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 43,818 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ซึ่งไม่แตกต่างไปจากรายได้เงินสดสุทธิของเกษตรกรในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีรายได้ 40,781.77 บาทต่อครัวเรือนต่อปี สำหรับราคายางที่ขายได้ครั้งล่าสุดพบ

ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ขายน้ำยางสดจะขายได้ราคา 16 บาทต่อกิโลกรัมและต่ำกว่า ซึ่งแตกต่างไปจากราคาที่เกษตรกรขายยางแผ่นจะขายยางแผ่นจะขายได้สูงกว่า17บาทต่อกิโลกรัม ในส่วนของปริมาณผลผลิตจากยางของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นส่วนใหญ่ต่ำกว่า 30 กิโลกรัมต่อวัน แต่ปริมาณผลผลิตจากยางที่เกษตรกรขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นได้รับในช่วง 31-60 กิโลกรัมต่อวันจะแตกต่างกัน คือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีเพียงร้อยละ 16.0 ในขณะที่เกษตรกรที่ขายยางแผ่นมีร้อยละ 33.0 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.0 มีการใช้สินเชื่อทางการเกษตร โดยที่มีหนี้สินของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีร้อยละ 64.0 มีหนี้สินเฉลี่ย 20,885 บาทต่อครัวเรือน และเกษตรกรที่ขายยางแผ่นมีร้อยละ 72.0 มีหนี้สินเฉลี่ย 21,105 บาทต่อครัวเรือน แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นมีหนี้สินเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 3

ตาราง 3 ลักษณะโดยทั่วไปของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสด และยางแผ่น

	ประเภทของเกษตรกร			
	ขายน้ำยางสด (จำนวน 100 คน)	ขายยางแผ่น (จำนวน 100 คน)	จำนวนทั้งหมด (จำนวน 200 คน)	
	ร้อยละ	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
อาชีพหลักทำสวนยาง				
ใช่	97.0	99.0	196	98.0
ไม่ใช่	3.0	1.0	4	2.0
รายได้ของครัวเรือนต่อปี				
ต่ำกว่า 31,000 บาท	47.0	50.0	97	48.5
31,000-50,000 บาท	33.0	28.0	61	30.5
สูงกว่า 50,000 บาท	20.0	22.0	42	21.0
เฉลี่ย (บาท)	40,136.0	43,818.0	41,977	-
ปริมาณยางต่อวัน				
30 กิโลกรัมและต่ำกว่า	81.0	59.0	140.0	70.0
31-60 กิโลกรัม	16.0	33.0	49.0	24.5
สูงกว่า 60 กิโลกรัม	3.0	8.0	11.0	5.5
เฉลี่ย (กิโลกรัมต่อวัน)	39.1	44.3	41.7	-
ราคายางที่ขายได้ครั้งล่าสุดต่อกิโลกรัม				
ต่ำกว่า 16 บาท	96.0	4.0	100	50.0
16-17 บาท	4.0	32.0	36	18.0
สูงกว่า 17 บาท	-	64.0	64	32.0

ตาราง 3 (ต่อ)

	ประเภทของเกษตรกร			
	ขายน้ำยางสด (จำนวน 100 คน)	ขายยางแผ่น (จำนวน 100 คน)	จำนวนทั้งหมด (จำนวน 200 คน)	
	ร้อยละ	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
สภาพการใช้สินเชื่อ				
ใช้	67.0	81.0	148	74.0
ไม่ใช้	33.0	19.0	52	26.0
สภาพการมีหนี้สิน				
มี	64.0	72.0	136	68.0
ไม่มี	36.0	28.0	64	32.0
เฉลี่ย (บาท)	20,885.0	21,105.0	20,995	-
การจ้างแรงงาน				
มี	7.0	15.0	22	11.0
ไม่มี	93.0	85.0	178	89.0

1.3 ด้านกายภาพ จากการศึกษาพบว่าการถือครองที่ดินในการทำสวนยางส่วนใหญ่ของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่น เป็นที่ดินของตนเอง แต่มีขนาดเนื้อที่ถือครองที่แตกต่างกันคือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีขนาดเนื้อที่ถือครองเฉลี่ย 22.4 ไร่ และเกษตรกรที่ขายยางแผ่นมีขนาดเนื้อที่ถือครองเฉลี่ย 25.4 ไร่ แสดงว่าเกษตรกรที่ขายยางแผ่นมีขนาดเนื้อที่ถือครองเฉลี่ยมากกว่า ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและยางแผ่นมีแปลงปลูกยาง 1-2 แปลง โดยใช้พันธุ์ยางที่ทางราชการส่งเสริมให้ปลูก และพบว่าการใช้เวลาในการขายน้ำยางสดและทำยางแผ่นจะแตกต่างกัน คือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วง 11.00 น.และก่อนหน้านั้น แต่เกษตรกรที่ทำยางแผ่นส่วนใหญ่จะใช้เวลาหลังจาก 12.00 น. แล้ว สำหรับแหล่งน้ำของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่น พบว่าไม่แตกต่างกัน เพราะส่วนใหญ่ได้แหล่งน้ำจากบ่อน้ำตื้น แต่ก็ไม่เพียงพอโดยเฉพาะในช่วงเดือนมกราคม ถึง เมษายน ในขณะที่เกษตรกร ร้อยละ 55 ไม่คิดว่าระยะทางจากสวนไปจุดรับซื้อเป็นสาเหตุในการขาย ดังตาราง 4

ตาราง 4 ลักษณะโดยทั่วไปของปัจจัยทางกายภาพของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและยางแผ่น

	ประเภทของเกษตรกร			
	ขายน้ำยางสด (จำนวน 100 คน)	ขายยางแผ่น (จำนวน 100 คน)	จำนวนทั้งหมด (จำนวน 200 คน)	
	ร้อยละ	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน				
เป็นที่ดินของตนเอง	98.0	100.0	198	99.0
เป็นที่ดินของตนเองและรับจ้างทำบางส่วน	2.0	-	2	1.0
ขนาดเนื้อที่ถือครอง				
20 ไร่และต่ำกว่า	58.0	52.0	110.0	55.0
21-40 ไร่	38.0	31.0	69.0	34.5
สูงกว่า 40 ไร่	4.0	17.0	21.0	10.5
เฉลี่ย (ไร่)	22.4	25.4	23.9	-
จำนวนแปลงปลูก				
1 แปลง	62.0	49.0	111	55.5
2 แปลง	37.0	40.0	77	38.5
มากกว่า 2 แปลง	1.0	11.0	12	6.0
พันธุ์ที่ใช้				
พันธุ์ส่งเสริม	100.0	99.0	199	99.5
พันธุ์ไม่ได้ส่งเสริม	-	1.0	1	0.5
เวลาในการขายน้ำยางสดและยางแผ่น				
11.00 น. และน้อยกว่า	93.0	36.0	129	64.5
11.00-12.00 น.	7.0	29.0	36	18.0
มากกว่า 12.00 น.	-	35.0	35	17.5
การมีแหล่งน้ำ				
มี	71.0	79.0	150	75.0
ไม่มี	29.0	21.0	50	25.0
เดือนที่ขาดน้ำ				
ม.ค. - เม.ย	82.0	81.0	163	81.5
พ.ค. - ส.ค.	8.0	9.0	17	18.5
ระยะทางจากสวนไปจุดรับซื้อเป็นสาเหตุในการขาย				
เป็นสาเหตุ	49.0	41.0	90	45.0
ไม่เป็นสาเหตุ	51.0	59.0	110	55.0

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นของเกษตรกร จากการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติของปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่น โดยการทดสอบสมมุติฐาน จำนวน 12 สมมุติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร การใช้แรงงาน การให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร ปริมาณผลผลิตของยางและขนาดเนื้อที่ถือครองเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันทางสถิติ คือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีเปอร์เซ็นต์เป็นเพศชายมากกว่าเกษตรกรที่ขายยางแผ่น อายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดน้อยกว่าแต่ระดับการศึกษาสูงกว่า มีจำนวนบุตรและการใช้แรงงานที่น้อยกว่าเกษตรกรที่ขายยางแผ่น แต่การให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันทางสถิติ คือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจะให้ความสำคัญกับพ่อค้าในหมู่บ้าน แต่เกษตรกรที่ขายยางแผ่นจะให้ความสำคัญกับพ่อค้าในตลาด สำหรับรายได้ของครอบครัวและสภาพการมีหนี้สินไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่ปริมาณผลผลิตจากยางและขนาดเนื้อที่ถือครองแตกต่างกันทางสถิติ คือ ปริมาณผลผลิตของยาง ขนาดเนื้อที่ถือครองของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจะมีน้อยกว่าเกษตรกรที่ขายยางแผ่น ส่วนการมีแหล่งน้ำและระยะทางจากสวนไปจุดรับซื้อ พบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติ ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจและกายภาพที่มีผลต่อการขายน้ำยางสด และขายยางแผ่น

ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ	ขายน้ำยางสด	ขายยางแผ่น	ค่าไคสแควร์
1. เพศ (% เพศชาย)	86.0	66.0	8.76**
2. อายุ (เฉลี่ย, ปี)	39.7	47.4	32.95**
3. ระดับการศึกษา (% ที่สูงกว่า ป.4)	32	17	6.96*
4. จำนวนบุตร (เฉลี่ย, คน)	2.7	3.8	12.95**
5. การใช้แรงงาน (เฉลี่ย, คน)	2.2	2.6	8.17*
6. การให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร			140.10**
- พ่อค้าในหมู่บ้าน (%)	75.0	-	
- พ่อค้าในตลาด (%)	-	49.0	
7. รายได้ของครอบครัว (บาท/ปี)	40,136.0	43,818.0	1.06^{ns}
8. ปริมาณผลผลิตของยาง (กก./วัน)	39.1	44.3	29.29**
9. สภาพการมีหนี้สิน (บาท)	20,886.0	21,105.0	2.76^{ns}
10. ขนาดเนื้อที่ถือครอง (ไร่)	22.4	25.4	9.08*
11. การมีแหล่งน้ำ (%)	71.0	79.0	1.31^{ns}
12. ระยะทางจากสวนไปจุดรับซื้อเป็นปัญหา (%)	49.0	41.0	0.98^{ns}

* แตกต่างทางสถิติที่ระดับ $P < 0.05$

**แตกต่างทางสถิติที่ระดับ $P < 0.01$

ns ไม่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับ $P > 0.05$

3.ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่น จากการศึกษาพบว่าปัญหาของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสด และขายยางแผ่น คือ ขายได้ในราคาที่ต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ มีน้ำใช้ไม่เพียงพอ สภาพถนนไม่ดีและมีการเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง โดยให้แนวความคิดในการเสนอแนะไว้ว่ารัฐบาลควรเข้ามาดำเนินการควบคุมราคาหรือประกันราคาให้ จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ปรับปรุงแหล่งน้ำและสภาพถนนให้สามารถใช้การได้ตลอดปี โดยที่มีโรงงานของรัฐบาลในการรองรับผลผลิตจากเกษตรกรเพื่อป้องกันการเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการขายน้ำยางสดและยางแผ่นของเกษตรกร ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนบุตร การใช้แรงงาน การให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร ปริมาณผลผลิตของยาง และขนาดเนื้อที่ถือครอง สำหรับปัจจัยอื่นที่เหลือไม่มีผลต่อการขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นของเกษตรกร จากผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับหน่วยงานของรัฐบาลเพื่อใช้ในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาคุณภาพของน้ำยางสดและยางแผ่นให้ได้คุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมไปถึงการให้แนวความคิดเกี่ยวกับอาชีพเสริมต่าง ๆแก่เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นให้สามารถมีรายได้เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้คือ

1. เพศ ผลการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการขายน้ำยางสดและยางแผ่นคือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีเปอร์เซ็นต์เป็นเพศชายมากกว่าเกษตรกรที่ขายยางแผ่น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะหาวิธีการเข้าไปดำเนินการให้ตรงประเด็น เพราะมีบุคคลเป้าหมายที่ชัดเจนอยู่แล้ว เช่นเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย ควรจะสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันขายหรือดำเนินการเกี่ยวกับโรงงานยางแผ่นอบแห้ง สำหรับเกษตรกรที่เป็นเพศหญิงส่วนใหญ่จะขายยางแผ่น ควรจะสนับสนุนให้รวมกลุ่มปรับปรุงคุณภาพก่อนนำไปขาย ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้รับผลประโยชน์หรือรายได้เพิ่มขึ้น

2. อายุ ผลการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการขายน้ำยางสดและยางแผ่นคือ เกษตรกรที่มีอายุน้อยจะขายน้ำยางสดมากกว่าขายยางแผ่น ขณะที่เกษตรกรที่มีอายุมากจะขายยางแผ่นมากกว่าขายน้ำยางสด จะเห็นได้ว่าอายุก็มีความสำคัญต่อการขาย ดังนั้นเกษตรกรที่มีอายุน้อยเมื่อขายน้ำยางสดเรียบร้อยแล้วจะมีเวลาว่างมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดฝึกอบรมวิชาการที่สามารถเป็นอาชีพเสริมมารองรับ และสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆเช่น การปลูกพืชผัก พืชไร่ การเลี้ยงสัตว์ หรืองานอื่น ๆที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรสำหรับเกษตรกรที่มีอายุมากจะขายยางแผ่น ดังนั้น กิจกรรมที่มาส่งเสริมให้กับเกษตรกรควรจะเป็นกิจกรรมที่สามารถกระทำได้ในขอบเขตที่ไม่จำกัดเกี่ยวกับเวลาเพราะเกษตรกรที่ขายยางแผ่นจะมีเวลาในการทำกิจกรรมน้อยกว่าเกษตรกรที่ขายน้ำยางสด เช่น กิจกรรมทางด้านเครื่องจักสานหรือศิลปประดิษฐ์ต่าง ๆโดยให้คำนึงถึงวัตถุดิบในพื้นที่เป็นหลัก และความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศด้วย

3. **ระดับการศึกษา** ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการขายน้ำยางสดและขายยางแผ่น คือเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงจะขายน้ำยางสดมากกว่าขายยางแผ่น ขณะที่เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำจะขายยางแผ่นมากกว่าขายน้ำยางสด ด้วยเหตุนี้ ระดับการศึกษาจึงมีความสำคัญทั้งเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่น เพราะจากการสัมภาษณ์ พบว่าเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีการศึกษาสูง แต่ไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องการคิดเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งจากน้ำยางสด ส่วนใหญ่จะปล่อยให้ทางจุดรับซื้อเป็นผู้ดำเนินการ ขณะเดียวกันเกษตรกรที่ขายยางแผ่นส่วนใหญ่จะให้พ่อค้าในตลาดเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องราคาขายไม่มีข้อต่อรอง เพราะยางแผ่นของเกษตรกรไม่มีคุณภาพ ดังนั้น ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกร เช่น เกษตรกรที่ขายน้ำยางสด ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสภาพน้ำยางสด การคิดเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งจากน้ำยางสด และเกษตรกรที่ขายยางแผ่น ควรฝึกอบรมเกี่ยวกับการรวมกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยาง เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางมากนัก และสามารถทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

4. **จำนวนบุตรและการใช้แรงงาน** ผลการศึกษาพบว่า จำนวนบุตรและการใช้แรงงาน มีความสัมพันธ์กับการขายน้ำยางสดและขายยางแผ่น คือ เกษตรกรที่มีบุตรน้อยทำให้มีแรงงานน้อยจึงขายน้ำยางสดมากกว่าขายยางแผ่นขณะที่เกษตรกรที่มีบุตรมากทำให้มีแรงงานใช้มากจึงขายยางแผ่นมากกว่าขายน้ำยางสด ด้วยเหตุนี้ จำนวนบุตรและการใช้แรงงานจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการขายเป็นอย่างมาก เพราะเกษตรกรที่มีบุตรน้อยเมื่อขายน้ำยางสดทำให้มีเวลาว่างมากสามารถนำไปประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ได้เพื่อเพิ่มรายได้ ในทำนองเดียวกันเกษตรกรที่มีบุตรมากมีความสะดวกในการทำยางแผ่นซึ่งปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดทำแผนและโครงการต่าง ๆมารองรับ เช่น โครงการเลี้ยงไก่เนื้อหรือไก่ไข่ในสวนยาง โครงการทำดอกไม้จากใบยางพารา เป็นต้น

5. **การให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร** ผลการศึกษาพบว่า การให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นคือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจะให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารจากพ่อค้าในหมู่บ้าน ขณะที่เกษตรกรที่ขายยางแผ่นจะให้ความสำคัญกับพ่อค้าในตลาด จะเห็นได้ว่าการให้ความสำคัญแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพราะเกษตรกรไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่สูญเสียไปแต่จะคำนึงถึงในส่วนที่มีความผูกพันและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ค่อยมีบทบาทในเรื่องของข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการฝึกอบรมและประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นเห็นความสำคัญถึงแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อผลประโยชน์ของเกษตรกรเอง

6. **ปริมาณผลผลิตของยางและขนาดเนื้อที่ถือครอง** ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณผลผลิตของยางและขนาดเนื้อที่ถือครองมีความสัมพันธ์กับการขายน้ำยางสดและขายยางแผ่น คือ เกษตรกรที่มีปริมาณผลผลิตและขนาดเนื้อที่ถือครองน้อย จะขายน้ำยางสดมากกว่าขายยางแผ่น ขณะที่เกษตรกรที่มีปริมาณ

ผลผลิตและขนาดเนื้อที่ถือครองมาก จะขายยางแผ่นมากกว่าขายน้ำยางสด จะเห็นได้ว่าปริมาณผลผลิตของยางและขนาดเนื้อที่ถือครองมีความสำคัญต่อการขาย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง องค์การสวนยาง กรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร ควรหาวิธีการหรือหางบประมาณมาสนับสนุนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรที่แท้จริง เช่น เกษตรกรที่มีปริมาณผลผลิตและขนาดเนื้อที่ถือครองน้อย ควรสนับสนุนให้เกษตรกรแปรรูปผลผลิตจากน้ำยางสดเป็นยางแผ่นอบแห้ง โดยการระดมทุนจากสมาชิกผู้ขายน้ำยางสดและขอรับการสนับสนุนโรงงานแปรรูปยางแผ่นอบแห้งจากรัฐบาล หรือเกษตรกรที่ขายยางแผ่นซึ่งมีขนาดเนื้อที่ถือครองมากควรสนับสนุนให้เกษตรกรรวบรวมยางแผ่นแล้วรมควันก่อนนำออกไปขาย โดยการสนับสนุนโรงงานรมควันยางแผ่นตลอดถึงการตลาด และการติดต่อประสานงานทางด้านการตลาดในต่างประเทศเพื่อส่งผลผลิตออกไปจำหน่ายทำให้เกษตรกรที่ขายน้ำยางสด และยางแผ่นมีตลาดรองรับที่แน่นอน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเกษตรกรเป็นอย่างมากทั้งทางตรงและทางอ้อม

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. 2537. "รายงานสภาพการปลูกไม้ผลประจำปีการเพาะปลูก 2537," นครศรีธรรมราช : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (สำเนา)

คณิต มานพพงศ์. 2518. "ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ของเกษตรกรเจ้าของสวนยางหมู่ที่ 2 ตำบลนาบอน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

ชัยรัตน์ ศิริเจริญ. 2530. "สภาวะการผลิตยางพาราของชาวสวนยางพื้นการสงเคราะห์ จังหวัดจันทบุรี," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

ธวัชชัย นาคะบุตร. 2525. "การศึกษาปัญหาและอุปสรรคบางประการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเกษตรที่เหมาะสมในการปลูกข้าวของเกษตรกรชั้นนำเขตโครงการลำพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

นันทิกา ทิพยกุล, สุจริต พรหมเดช และ ฉกรรจ์ แสงรักษาวงศ์. 2534. *เปรียบเทียบรายได้ที่แท้จริงของเจ้าของสวนที่ขายน้ำยางสดกับยางแผ่น.* สงขลา : ศูนย์วิจัยยาง สถาบันวิจัยยาง.

บดี นพวงศ์ ณ อยุธยา. 2533. "ความคิดเห็นของเจ้าของสวนยางสงเคราะห์ที่มีต่อหลักการปฏิบัติการปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ดีของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในจังหวัดระยอง," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

พีระพันธ์ แสงใส. 2535. "ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ปุ๋ยเคมีในสวนยางพาราของเกษตรกรรายย่อยในจังหวัด สตูล," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

วณี (บางประภา) ธิติประเสริฐ. 2533. *การแบ่งงานระหว่างเพศและการพัฒนาสตรีชนบท : กรณีศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย.* กรุงเทพฯ : โครงการสตรีชนบท กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม. (สำเนา)

วรพล จันทร์งาม. 2531. "ความต้องการอาชีพเสริมของประชากรอพยพตามสภาพแวดล้อมในโครงการเขื่อนเชี่ยวหลาน จังหวัดสุราษฎร์ธานี," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

ศรีสอางค์ ศรีอรุโณทัย. 2521. "ความแตกต่างทางสภาพเศรษฐกิจสังคมของเกษตรกรรายย่อยที่มีการใช้และไม่ใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรในเขตโครงการเกษตรชลประทานลำพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

สนธยา ศรีธรรมา. 2536. "ยางพารา," *ข่าวกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง*. 31 (มกราคม-มีนาคม), 4-10

สุรพงษ์ โพธิวัตถุธรรม. 2527. "การศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าของสวนยางที่พ้นสงเคราะห์โดยรถหน่วยเคลื่อนที่และโรงเรียนฝึกอบรมยางในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

สุเทพ รัตนพันธ์, จรัล ชูรักษ์ และ สมยศ สุวิทยาภรณ์. 2527. "รายงานผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการรวมกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยางของเกษตรกรชาวสวนยาง จังหวัดพัทลุง," พัทลุง : สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. (สำเนา)

อารีย์ นนทประพันธกร. 2533. "ปัจจัยพื้นฐานบางประการที่มีผลต่อการผลิตทางการเกษตรในบริเวณศูนย์ศึกษาห้วยฮ่องไคร้," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)